

Aristotel : Poetika

(referat)

Uvod

Aristotlova Poetika skuša postaviti nekakšno oceno, mnenje o poeziji. Aristotel to stori tako, da poskuša pojasniti poezijo z osnovnimi prvinami ter klasifikacijo poezije v različne žanre. Osrednja tema nadaljevanja dela pa je obravnava tragedije, ki se začne v 6. poglavju in konča v 22.

Posnemanje ali *mimesis* (1. poglavje)

Za Aristotla je poezija nekakšna vrsta posnemanja oz. *mimesis* (gr. posnemanje). Poezija uporablja različne medije, predmete in metode, da napravi imitacijo.

Medij, predmet in metoda posnemanja v poeziji (poglavja 1-3)

Po Aristotlu ima poezija medij, predmet posnemanja in metode. Aristotel navaja primere medijev:

- barve in liki
- harmonija in ritem
- govor v navadni in metrični obliki

Predmet posnemanja so lahko le plemeniti ali nizkotni ljudje.

Posnemovalci uporabljajo tri metode posnemanja:

- včasih pripovedujejo sami, včasih skozi usta drugih
- vseskozi pripovedujejo sami, brez spremembe
- vse osebe nastopajo in se neposredno udeležujejo

Dva vzroka za nastanek poezije (4. poglavje)

Po Aristotlu naj bi obstajala dva vzroka za nastanek poezije. Prvi vzrok je posnemanje, ki naj bi bilo ljudem že prirojeno. Ljudje naj bi ob gledanju slik uživali zato, ker se ob tem marsičesa naučijo in ker iz slik razberejo, kaj kakšna stvar pomeni. Če kdo upodobljenega predmeta še ni videl, v gledanju ne uživa, ker bi bil posnetek tako zelo podoben resničnosti, temveč uživa v umetniški obdelavi, barvah in podobnem.

Drugi vzrok je veselje do melodije in ritma, ki nam je prav tako prirojeno. Tisti, ki so bili za melodijo in ritem nadarjeni so se s časom izpopolnjevali in tako se je iz improvizacij polagoma razvilo pesništvo.

Trije žanri poezije:

Komedija (5. poglavje)

Aristotel pravi, da je komedija posnemanje tistega, kar je manjvredno na tak način, da je zabavno in šaljivo. Še vedno ni povsem jasno, kaj je mislil z izrazom manjvredno, vé pa se, da je besedo uporabljal kot pridevnik za značaj. Komedijanti naj bi torej posnemali ljudi z manjvrednim značajem, medtem ko naj bi pisatelji tragedij posnemali tiste z višjim značajem oz. tiste, ki so po značaju boljši in močnejši od nas.

Aristotlovo pisanje o komediji je bilo izgubljeno. Domneva se, da je rokopis *Tractatus coislinianus* nekakšen osnutek iz njegovih predavanj na to temo. Nekateri menijo, da bi lahko bil avtor rokopisa tudi kakšen od Aristotlovih naslednikov.

Tragedija (poglavja 6 – 22)

Obravnava tragedije je zajema večino Poetike. Aristotel pokaže kako se je grška tragedija razvila in prišla do točke, ko se ni več spremenila. Opozori na spremembe v gledališču, ki jih je uporabljalo veliko piscev tragedij (npr. Euripid, Sofokles, idr.). Veliko govori o različnih tehnikah, ki se lahko uporabijo za učinke na občinstvo (npr. pisec bo hotel upodobiti trpljenje na določene načine, da bo dosegel načrtovane učinke). Zelo pomembno v teh poglavjih je tudi stališče o enotnosti. Tragedija mora vsebovati enotnost kraja, časa in prostora.

Aristotel razlikuje med enostavnim in zapletenim dejanjem. Zapletena dejanja naj bi vsebovala peripetije – nenadni preobrati dogodkov v smer, ki je v nasprotju s tokom pripovedi.

Epsko pesništvo (poglavja 23-26)

Po Aristotlu je epsko pesništvo podobno tragediji v tem, da posnema plemenite značaje v metrični obliki. Razklikuje pa se v tem, da je v epski pesnitvi metrum vseskozi enoten in da je način posnemanja pripoveden. Razlika je tudi v časovnem obsegu, ki ni omejen.

Vpliv Poetike

Poetika v Aristotlovem času ni bila vplivna in naj bi sovpadala z *Retoriko*. Poetika je v Evropo prišla v obdobju renesanse, ko je bila leta 1498 prvič natisnjena v latinskem prevodu. Italijanski humanist Castelvetro je iz Poetike izluščil "zakon o trojni enotnosti v dramih". Redki so kasneje še prekršili ta zakon. Refleksi razglabljanj o poeziji srečamo pri mojstrih evropskega pesništva in besednih umetnikih - pri Shakespearu, Miltonu, Luthru, Goetheju, Corneillu in zlasti pri Gottholdu Ephraimu Lessingu.